

**Školní vzdělávací
program
školní družiny**

**Základní školy Dobřany,
příspěvkové organizace**

Leden 2017

1. Identifikační údaje

Údaje o škole:

Základní škola Dobřany, příspěvková organizace

tř. 1. máje 618
334 41 Dobřany

Ředitel: Mgr. Jaroslav Šedivý

tel.: +420 602 658 066

www.zsdobrany.cz

e – mail: sedivy@zsdobrany.cz

REDIZO 600 070 603
IZO školy: 115 500 243
IČ 49180878

Zřizovatel:

Město Dobřany

nám. T. G. M. 1
334 41 Dobřany

tel.: +420 377 195 831

fax: +420 377 195 811

www.dobransy.cz

e – mail: dobransy@dobransy.cz

IČ:00256552

Koordinátorka tvorby Školního vzdělávacího programu:

Mgr. Michaela Hlaváčová

Platnost od 1. 2. 2017.

V Dobřanech dne 25. 1. 2017

Mgr. Jaroslav Šedivý
ředitel školy

2. Charakteristika školy (k 25. 8. 2016)

2.1 Úplnost a velikost školy

Základní škola Dobřany, příspěvková organizace (dále jen škola), je úplná základní škola, poskytuje základní vzdělávání v 1. - 9. ročníku ve dvou budovách školy. 1. stupeň (1. - 5. ročník) je umístěn v budově ve Školní ul. 48, v budově na tř. 1. máje 618 se nachází 2. stupeň (6. - 9. ročník) a ředitelství školy. V pronajatých prostorách Psychiatrické nemocnice v Dobřanech (Ústavní ul. 358, 359 a 547) jsou zřízeny speciální třídy 1. a 2. stupně pro žáky s více vadami, kteří byli přijati k léčebnému pobytu na dětské oddělení nemocnice. Součástí školy je školní družina, jejíž oddělení se nacházejí v budově 1. stupně ve Školní ulici (*dále ŠD při běžné škole*) a detašovaná oddělení se nacházejí při speciálních třídách v nemocnici (*dále ŠD při nemocnici*). Škola rovněž provozuje školní jídelnu v budově v Sokolovské ul. 967.

Budova 1. stupně prošla v letech 2002 - 2005 rozsáhlou rekonstrukcí a modernizací, v současné době splňuje materiální, prostorový, technický a hygienický standard. Kapacita budovy je v současné době 20 kmenových tříd po 30 žácích. Budova je vybavena tělocvičnou, relaxační terasou a menším sportovním hřištěm na školním dvoře.

Budova 2. stupně prošla v letech 2006 - 2009 rozsáhlou rekonstrukcí a modernizací, v současné době splňuje materiální, prostorový, technický a hygienický standard. K dispozici je kromě 11 kmenových tříd odborná učebna fyziky – chemie, matematiky – zeměpisu, českého jazyka, literatury a dějepisu, učebna pro výuku cizích jazyků, učebna informatiky, přírodopisu, výtvarné a hudební výchovy, cvičná kuchyně, školní dílna a tělocvična. V budově jsou také dvě speciální třídy pro skupinovou integraci žáků se speciálními vzdělávacími potřebami. Budova je doplněna venkovním areálem s pozemkem na pěstitelské práce, travnatým hřištěm a „zelenou školní zahradou“ se sbírkami hornin a rostlin. V budově se nachází ředitelství školy a ekonomický úsek školy.

Škola při zdravotnickém zařízení - speciální třídy při Psychiatrické nemocnici v Dobřanech využívá v pronajatých prostorách 6 kmenových tříd, 2 sborovny, 2 menší kabinety a sociální zázemí pro žáky a učitele. Vzhledem k celodennímu pobytu žáků na dětském oddělení, kde se nacházejí i prostory školy, mohou žáci v režimu pobytu v nemocnici využívat další místnosti oddělení (tělocvična, pracovní a arteterapeutická dílna, společenská místnost, jídelna), příp. prostor a zařízení nemocnice (hřiště, knihovna, park...). Pedagogové školy úzce spolupracují se zaměstnanci nemocnice (lékař, psycholog, zdravotní sestry, sociální pracovníce...). Kapacita této součásti je 48 žáků. Dvě budovy školy jsou po celkové rekonstrukci a modernizaci, prostorově ne zcela vyhovuje jedna z kmenových učeben.

Od září 2006 bylo vytvořeno detašované pracoviště školní družiny, které úzce spolupracuje s dalšími výchovnými, terapeutickými a zdravotními pracovníky při zajištění volného času žáků. Hlavním cílem vytvořené družiny je příprava žáků na školní vyučování.

Budova školní jídelny prošla v roce 2003 a 2011 rozsáhlou modernizací varny v souladu s novými hygienickými standardy. Byla vyměněna vzduchotechnická jednotka, vytvořeny oddělené prostory pro skladování a zpracování potravin, zrekonstruováno sociální zázemí. V roce 2015 proběhla další rekonstrukce, jejímž cílem bylo zateplení celého objektu a rozsáhlé úpravy stravovací části jídelny. Jídelna je vybavena elektronickou kontrolou výdeje stravy. Má kapacitu 900 obědů / 200 míst u stolů, strážníkům nabízí dva, příp. tři, druhy jídel. Od září 2016 připravuje rovněž dietní jídla dle aktuálních potřeb strážníků.

2.2 Charakteristika pedagogického sboru

Škola má při své velikosti plnou kvalifikovanost pedagogů. 1. a 2. stupeň jsou přímo řízeny zástupkyní / zástupcem ředitele školy, ve speciálních třídách je ustaven vedoucí učitel. Na obou stupních školy pracují také výchovné poradkyně a metodičky prevence. Někteří členové sboru zastávají další funkce potřebné pro kvalitní chod školy / fungování výuky a výchovy (koordinátorky ICT, koordinátorky environmentální výchovy, koordinátorky výuky ochrany člověka za mimořádných událostí, koordinátorka zájmových činností, garanti předmětů a ročníků, správci kabinetů a odborných učeben apod.).

2.3 Dlouhodobé projekty (aktuální stav)

Od roku 2016 se škola zaregistrovala do projektu Skutečně zdravá škola.

V některých třídách 1. stupně školy jsou do výuky zařazovány prvky programu Začít spolu, někteří vyučující 1. a 2. stupně zařazují do výuky prvky kritického myšlení, na 2. stupni je některými vyučujícími zařazována metoda CLIL.

Od roku 1991 vydává škola měsíční školní časopis Podlavičník, který je tvořen dvěma redakčními kroužky, má cca 140 předplatitelů z řad žáků a svoji verzi i na internetových stránkách školy.

Od roku 2005 začal ve škole fungovat Školní parlament, v současné době pod názvem školní Senát, složený ze dvou „komoř“ – Dolní sněmovna (zvolení zástupci 4. a 5. tříd) a Horní sněmovna (zvolení zástupci 6. a 9. tříd).

Od roku 2002 škola trvale spolupracuje se slovinickou Základní školou Brežice, realizují se dvouleté výměny žáků a učitelů s náplní kulturní, sportovní a poznávací. Spolupráce škol se opírá o partnerství měst (Dobřany – Brežice).

Od roku 2013 škola spolupracuje s německou Státní reálnou školou Obertraubling, v každém roce dochází k výměně žáků a učitelů z 2. stupně školy. V roce 2014 se rozběhla i spolupráce s další německou školou, a to Základní školou Obertraubling. Výměny žáků 4. ročníku se konají každým rokem. Obě spolupráce se rovněž opírají o partnerství měst (Dobřany – Obertraubling).

Od roku 2011 škola dlouhodobě realizuje projekt Paměť domova, v němž se žáci školy věnují sběru vzpomínek dobřanských pamětníků.

V roce 2014 byla navázána spolupráce s Masarykovou ZŠ Plzeň, realizují se společné koncerty pěveckých sborů, reciproční účasti na sportovních a dalších soutěžích, spolupracují zástupci školního Senátu a Žákovského parlamentu.

Jednotliví vyučující, žáci či kolektivy žáků realizují další dílčí projekty a aktivity (v oblasti kultury, informatiky, ekologie, sportu apod.). Tradici má pěvecký sbor školy Hvězdičky s řadou koncertů a vystoupení při různých příležitostech. Tradici mají i aktivity charitativního rázu (Tříkrálová sbírka, Mikulášský jarmark, Adopce na dálku), výtěžky z těchto akcí vždy směřují k postiženým dětem a k seniorům. Zpravidla každým rokem je pořádána Velikonoční akce ke Dni Země, Chvála různosti a místní kolo přírodovědně-ekologické soutěže Zelená stezka – Zlatý list.

2.4 Spolupráce s rodiči a dalšími subjekty

V roce 2006 začala při škole působit šestičlenná školská rada složená ze zástupců zřizovatele, pedagogů školy a rodičů.

Při škole trvale působí Sdružení rodičů, za jehož pomoci (zejména finanční) je realizována řada znalostních, uměleckých, sportovních a dalších soutěží na školní úrovni, dále pak různé kulturní a sportovní akce, od roku 2014 také Kavárna po škole.

Škola s rodiči komunikuje různými způsoby, od osobních jednání přes organizované třídní schůzky, konzultační odpoledne a dny otevřených dveří až po Školní zpravodaj (2x do roka) a internetové stránky školy.

Škola má trvale dobrou spolupráci s dalšími vzdělávacími a kulturními subjekty města (Základní umělecká škola J. S. Bacha, Mateřská škola, Městské kulturní středisko, Městská knihovna ...). Zástupci školy se rovněž účastní pravidelných jednání školské a kulturní komise a sociální komise při Městském úřadu v Dobřanech.

3. Konkrétní cíle vzdělávání

a) ŠD při běžné škole

Cílem práce ve školní družině je rozvíjet osobnost žáka, která je odolná vůči negativním vlivům okolí, je připravená na život ve společnosti, formovat jeho postoje a dovednosti.

Usilujeme o naplňování těchto cílů:

- rozvíjet schopnost smysluplně využívat volný čas
- rozvíjet zájmy, záliby, nadání a talent žáků
- rozvíjet vnímavost, představivost, kreativitu a tvořivost
- budovat pozitivní vztah k regionu, k prostředí, kde žijeme, k přírodě, vnímat její estetické hodnoty
- vážit si umění a literatury, poznávat kulturní tradice a historické dědictví
- posilovat pracovní výdrž a koncentraci na práci
- učit se spolupracovat, respektovat práci druhých, přijmout úspěch svůj i u druhých, přijmout svůj neúspěch
- přijímat důsledky svých rozhodnutí
- učit se požádat o pomoc a poskytovat ji
- respektovat pravidla diskuze a komunikace, vyjadřovat své myšlenky a názory, brát v úvahu názory jiných
- porozumět obsahu sdělení a vhodným způsobem na něj zareagovat
- budovat dobré mezilidské vztahy a týmového ducha
- učit se být tolerantní k odlišnostem mezi lidmi
- osvojovat si zásady vhodného společenského chování
- uplatňovat svoje práva a naplňovat povinnosti
- rozpoznat problémy a volit vhodný způsob jejich řešení

- aktivně chránit své zdraví a být za ně zodpovědný
- respektovat pravidla bezpečného pohybu na chodníku, silnici, hřišti, v přírodě, v tělocvičně aj.
- dodržovat pravidla bezpečné práce s nářadím a náčiním
- dodržovat hygienická pravidla jako prevenci nemocí
- posilovat tělesnou zdatnost

b) ŠD při nemocnici

Cílem práce ve školní družině je:

- rozvíjet schopnost efektivně využívat volný čas,
- rozvíjet zájmy, záliby a nadání,
- rozvíjet jemnou a hrubou motoriku, zvládat základní pracovní dovednosti
- být schopen pracovní výdrže, koncentrace na výkon a jeho dokončení, reálného posouzení výsledků své práce i práce ostatních,
- umět samostatně vyhledávat, zpracovávat, ověřovat a obhajovat poznatky,
- rozpoznat problémy a volit vhodné způsoby jejich řešení,
- aktivně hledat řešení problémů vyplývajících z momentální životní situace a nenechat se odradit nezdarem,
- přijímat důsledky svých rozhodnutí,
- rozvíjet kritické myšlení,
- vyjadřovat se srozumitelně a dokázat vést dialog,
- rozumět obsahu sdělení a přiměřeně na něj reagovat,
- vyjadřovat své myšlenky, názory a postoje, poslouchat a brát v úvahu názory jiných lidí,
- vytvářet dobré mezilidské vztahy, vnímat potřeby druhých lidí,
- respektovat ostatní žáky a spolupracovat s nimi,
- učit se být tolerantní k odlišnostem mezi lidmi, respektovat jiné etnické, kulturní a náboženské skupiny,
- rozpoznávat nevhodné a rizikové chování a uvědomovat si jeho možné důsledky,
- uvědomovat si nebezpečí psychického i fyzického zneužívání vlastní osoby,
- znát a uplatňovat svá práva a povinnosti,
- osvojit si základy společenského chování,
- chápat význam pojmů rasismus a xenofobie, vnímat jejich nebezpečí,
- chránit své zdraví, být motivován ke zdravému životnímu stylu, dodržovat zásady bezpečnosti,
- podněcovat zájem o naši planetu a její aktivní ochranu,
- tvořit z přírodních materiálů, vnímat estetické hodnoty přírody,
- posilovat svůj vztah a zodpovědnost k regionu, ve kterém žijeme,
- vážit si umění a literatury, poznávat kulturní tradice a historické dědictví

4. Délka a časový plán vzdělávání

a) ŠD při běžné škole

Školní vzdělávací program školní družiny je vytvořen pro žáky prvního stupně základní školy. Zájmové vzdělávání ve školní družině je poskytováno po dobu deseti měsíců daného školního roku, tj. od září do června následujícího kalendářního roku a je konkretizován v ročním časově tematickém plánu. Provoz školní družiny stanovuje Vnitřní řád školní družiny.

Harmonogram provozu školní družiny:

Ranní provoz: 6:00 – 7:30

Odpolední provoz: 11:25 – 16:00 (dle aktuální potřeby 16:15 nebo 16:30)

b) ŠD při nemocnici

Délka zájmového vzdělávání žáků ve školní družině se odvíjí od délky jejich hospitalizace v nemocnici.

Doba hospitalizace je u každého dítěte jiná, je proto obtížné stanovit nějaký časový limit vzdělávání. Také míra a způsob zapojení žáka do různých činností závisí na jeho aktuálním zdravotním stavu.

Školní vzdělávací program ŠD platí po dobu jednoho vzdělávacího cyklu, většina žáků však projde jen jeho dílčí částí. Především u krátkodobě hospitalizovaných pacientů je obtížné hodnocení míry dosažení některých vzdělávacích cílů.

Vzhledem k režimu celotýdenního pobytu žáků v nemocnici je provoz školní družiny při ST PND odlišný od běžného provozu školní družiny. Při zajištění provozu vychovatelky spolupracují s dalšími

pracovníky nemocnice (terapeuti, zdravotní sestry apod.) dle harmonogramu, který společně s vychovatelkami zpracovávají psychologové dětského oddělení nemocnice.

Harmonogram provozu školní družiny při ST PND:

- 11.55 hod.: převzetí žáků vychovatelkou od zdravotní sestry
- 12.00 – 15.00 hod.: příprava na vyučování; rekreační, zájmové a odpočinkové činnosti
- 15.00 – 15.30 hod.: svačina (zdravotní sestra)
- 15.30 – 17.30 hod.: příprava na vyučování; rekreační, zájmové a odpočinkové činnosti
- 17.30 – 18.00 hod.: večeře (vychovatelka a zdravotní sestra)
- 18.00 hod.: předání žáků vychovatelkou zdravotní sestře

Pozn.: ve čtvrtek úprava vzhledem k účasti na komunitě dětského oddělení nemocnice:

- 11.50 hod.: převzetí žáků vychovatelkou od zdravotní sestry, oběd (vychovatelka a zdravotní sestra)
- 12.00 – 15.00 hod.: účast na komunitě (dle oddělení PND); příprava na vyučování; rekreační, zájmové a odpočinkové činnosti; dále stejně jako v jiné dny.

5. Formy vzdělávání

a) ŠD při běžné škole

Zájmové vzdělávání probíhá ve školní družině v těchto formách:

- **Příležitostná výchovná, vzdělávací a zájmová činnost**

Tato činnost je organizována nepravidelně dle potřeb dětí, možností školní družiny a aktuální nabídky – besedy, besídky, vystoupení, návštěvy divadelních nebo filmových představení, přednášky, exkurze, soutěže, oslavy apod.

- **Pravidelná výchovná, vzdělávací a zájmová činnost**

Jde o pravidelnou každodenní činnost, která závisí na věkovém složení žáků a jejich rozvrhu.

- **Nabídka spontánních činností**

Jde především o činnost v ranním a koncovém provozu školní družiny. Zahrnuje činnosti určené nejširšímu okruhu žáků. Činnosti jsou volené dle aktuální nálady a zájmu jedince a probíhají za dohledu a motivace vychovatelky – četba, poslech, klidové zájmové činnosti, relaxace, rozhovory apod.

b) ŠD při nemocnici

Vzhledem k celotýdennímu pobytovému režimu se školní družina při ST PND přednostně věnuje přípravě žáků na vyučování (vypracovávání domácích úkolů, didaktické hry, tematické vycházky, práce s knihou, časopisy, internetem a další činnosti, jimiž jsou prohlubovány a rozšiřovány poznatky).

Poskytuje také žákům organizované aktivity zájmového charakteru (výtvarná, pracovní, hudebně-pohybová, sportovní a přírodovědná činnost) a umožňuje odpočinkové a rekreační činnosti, které slouží k odstranění únavy a regeneraci duševních a fyzických sil (relaxace na koberci, klidové hry, poslechové činnosti, četba, aktivní odpočinek při pobytu venku nebo v tělocvičně).

Při realizaci zájmového vzdělávání využívá školní družina následující formy:

- **Příležitostná výchovná, vzdělávací a zájmová činnost**

Jde o činnosti organizované nepravidelně dle potřeb dětí a možností školní družiny, které často probíhají ve spolupráci s PND – besedy a projektové dny na různá témata (významné dny, svátky, aktuální události aj.), besídky (Mikuláš, Vánoce, Velikonoce), soutěže, oslavy, výlety, návštěvy divadelních představení, kina, biotopu Kotynka, účast na akcích PND (koncerty, výstavy, Cirkus Paciento) apod.

- **Pravidelná výchovná, vzdělávací a zájmová činnost**

Jedná se o každodenní aktivity zahrnuté do týdenní skladby činností - především příprava na vyučování.

- **Nabídka spontánních činností**

Zahrnuje činnosti určené nejširšímu okruhu dětí, volené podle aktuální nálady a zájmu jedince – volné hry na zahradě, v parku i v místnosti probíhající za dohledu a motivace vychovatelky.

6. Obsah vzdělávání

a) ŠD při běžné škole

Výchovně vzdělávací činnost ve školní družině je uspořádána do čtyř tematických celků podle ročních období. Každý tematický celek se dále člení do několika oblastí obvykle typických pro dané roční období. Obsah výchovně vzdělávací činnosti se promítá do měsíčních tematických plánů

jednotlivých oddělení, témata jsou rozpracována pro různé věkové skupiny žáků, plány se tak liší úrovní náročnosti.

6.1 Podzim

Jsme kamarádi

- seznamujeme se s prostředím a chodem školní družiny
- poznáváme se
- vytváříme pravidla pro práci v týmu
- podílíme se na výběru činností
- vyprávíme si zážitky z prázdnin

Kreativní dílna

- pracujeme s přírodním materiálem
- vytváříme podzimní dekorace
- plánujeme pracovní postupy

Jsme v pohybu

- rozvíjíme své fyzické schopnosti, fyzickou aktivitou posilujeme tělesnou zdatnost
- hrajeme hry na hřišti, v přírodě i v tělocvičně
- chováme se fair-play

Máme rádi přírodu

- poznáváme základní ekologické souvislosti
- chováme se ohleduplně a bezpečně v přírodě
- malujeme podzim
- poznáváme způsoby přezimování zvířat
- diskutujeme o lese

6.2 Zima

Zima bezpečně

- účastníme se aktivně zimních radovánek
- chráníme si své zdraví – dramatizace různých situací
- seznamuje se se základními pravidly první pomoci
- diskutujeme o významu zdravého životního stylu

Volný čas

- volný čas náš, našich rodičů a prarodičů
- porovnáme různé způsoby trávení volného času
- orientujeme se v možnostech trávení volného času
- vybíráme si vhodné aktivity pro trávení volného času

Vánoce dříve a dnes

- poznáváme a porovnááme tradice a zvyky
- organizujeme svoji práci
- vyrábíme vánoční dekorace, zdobíme školní družinu
- pracujeme podle návodu
- připravujeme vánoční besídku

Zima v pohádkách a v tradicích

- nasloucháme promluvám druhých a vhodně na ně reagujeme
- podílíme se na přípravě tematického odpoledne
- čteme pohádky, dramatizujeme jejich úryvky
- malujeme či jinak výtvarně ztvárňujeme pohádky

6.3 Jaro

Jarní dílny

- seznamujeme se s velikonočními zvyky a tradicemi
- tvoříme jarní dekorace, přání či drobné dárky maminkám
- malujeme jaro různými výtvarnými technikami

Bezpečně na chodníku i na silnici

- všímáme si dopravních značek v okolí školy
- tvoříme jednoduché modelové dopravní situace
- řešíme jednoduché modelové dopravní situace
- diskutujeme o bezpečné jízdě na kole

Příroda a my

- všímáme si změn v přírodě a pozorujeme je
- poznáváme přírodní společenství v blízkém okolí
- využíváme přírodních překážek k rozvoji pohybových dovedností
- rozvíjíme dovednosti správného třídění odpadu
- využíváme odpadový materiál k výrobě různých předmětů

Kniha jako inspirace

- chováme se šetrně ke knize
- porovnáváme různé druhy knih
- seznamuje se s autory dětské literatury
- hodnotíme chování a jednání literárních postav
- hrajeme si se slovy, objevujeme jejich krásu
- umíme najít informace a dokážeme se o ně podělit
- odpočíváme s knihou
- ilustrujeme příběhy

Ve zdravém těle zdravý duch

- sportujeme vážně i nevázně
- poznáváme své fyzické možnosti, odhadujeme, co zvládneme
- užíváme různé sportovní nářadí a náčiní k rozvoji své zdatnosti

6.4 Léto

Každý jsme jedinečný

- respektujeme odlišnosti
- pomáháme si navzájem
- odmítáme nevhodné chování
- adekvátně reagujeme na násilí

Na hřišti i v přírodě

- hrajeme sportovní a zábavné hry
- spoluorganizujeme různé druhy aktivit
- malujeme a kreslíme podle skutečnosti

Je nám dobře na světě

- slavíme svůj svátek – Den dětí
- neztratíme se doma ani ve světě – diskutujeme nad možnostmi trávení prázdnin
- volíme vhodné formy aktivního odpočinku
- hodnotíme školní rok

b) ŠD při nemocnici

Výchovně vzdělávací činnost je uspořádána do tematických celků, jejichž tvorba je inspirována rámcovým vzdělávacím programem pro základní vzdělávání, především vzdělávací oblastí *Člověk a jeho svět*. Některá témata naplňují průřezová témata základního vzdělávání a jsou realizována především formou krátkodobých projektů. Jedná se o průřezová témata Osobnostní a sociální výchova, Výchova demokratického člověka, Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech, Multikulturní výchova, Enviromentální výchova a Mediální výchova. Obsah výchovně vzdělávací činnosti se promítá do měsíčních tematických plánů jednotlivých oddělení. Vychovatelky rozpracovávají témata do činností pro různé věkové skupiny žáků v oddělení, plány se tak liší úrovní náročnosti nabízených činností.

6.1 Poznáváme místo, kde jsme doma

Výchovně vzdělávací cíl

- pěstujeme kladný vztah k místu, kde žijeme
- rozvíjíme orientaci v prostoru i venku – poznáváme záchytné body pro orientaci
- osvojujeme si pravidla silničního provozu se zaměřením na chodce a cyklisty
- seznamujeme se s bezpečnostními předpisy a s provozem družiny
- vzbuzujeme zájem o historii
- cvičíme schopnost vyhledávání informací a jejich prezentaci

Obsah činnosti

- poznáváme okolí školy, orientujeme se v areálu PN a v budově školy, vycházka do města a orientace v něm

- seznamujeme se s třídou a jejím řádem, oddělením a jeho režimem
- učíme se pravidla bezpečného pohybu ve městě (přecházení silnice, pohyb po chodníku, chůze po silnici aj.)
- soutěžíme ve vědomostních kvízech zaměřených na znalosti o České republice

Projekty:

Mé město

- vyhledáváme zajímavosti o rodném městě - památky, historie, pověsti, osobnosti
- kreslíme obrázek "Mé město"
- instalujeme výstavu a představujeme jednotlivá města

6.2 Člověk, tvor společenský

Výchovně vzdělávací cíl

- vytváříme kladné vztahy s druhými
- uvědomujeme si význam a podstatu tolerance a vzájemné úcty
- rozvíjíme komunikační dovednosti a kooperaci společnými pracemi
- vytváříme příjemné prostředí a přátelský kolektiv
- předcházíme šikaně a dalším rizikovým jevům
- seznamujeme se se svými právy a povinnostmi
- podporujeme samostatnost a odpovědnost za své jednání
- chápeme a uplatňujeme zásady demokracie
- osvojujeme si a dodržujeme základy společenského chování v různém prostředí, umění sdělit poznatek, schopnost naslouchat
- poznáváme život dětí v jiných zemích

Obsah činnosti

- vytváříme si pravidla soužití v naší družině, respektujeme řád školní družiny
- navazujeme přátelské vztahy s novými spolužáky (společenské a seznamovací hry, piknik, sportovní odpoledne aj.), pomáháme si, učíme se tolerovat odlišnosti
- formou diskusí poukazujeme na různé formy negativního chování (záškoláctví, vandalismus, šikanování a jinými formami násilného chování)
- formou scének navozujeme různé situace a společně s dětmi hledáme nejlepší řešení těchto situací, ukazujeme dětem, jak správně reagovat a jakému chování se vyhýbat
- seznamujeme se s pravidly společenského chování - čteme společně knihu (např. Pavián mezi lidmi od Rudolfa Čechury), zkusíme si přehrát některé svízelné situace mimozemšťana Paviána, povídáme si o tom, jak je to špatně a jak správně
- seznamujeme se se zvyky, tradicemi a zajímavostmi jiných národů - zapojení dětí z různého prostředí, prohlížení fotografií z cest, práce s mapou, encyklopediemi, četba příběhů z dalekých zemí
- seznámíme se s pojmem rasismus a xenofobie, diskutujeme o jeho nebezpečí

Projekty

Děti celého světa

- povídáme si o dětech různých národů
- tvoříme společné dílo "Děti celého světa" - společná práce, kombinace technik
- hrajeme hry dětí z jiných kontinentů

Den boje za svobodu a demokracii

- vyprávíme si o událostech 17. listopadu
- debatujeme o lidských právech, o principech demokracie
- vyhledáváme informace v odborných pramenech, tvoříme referáty, věnujeme se společné četbě
- sledujeme dokument na dané téma (např. Naše děti)

Malé divadélko

- co je divadlo a osobní zkušenost dětí
- jak se v divadle chováme a jak se oblékáme
- společný výběr textu k dramatizaci
- nácvik divadelní hry
- společně vyrobíme kulisy
- představení hry

6.3 Svátky, významné dny, tradice a zvyky

Výchovně vzdělávací cíl

- seznamujeme se zvyky a tradicemi významných svátků
- uvědomujeme si souvislosti mezi křesťanskými svátky
- získáváme úctu k moudrosti předků
- rozvíjíme estetické cítění
- procvičujeme jemnou motoriku, správné zacházení s výtvarnými potřebami a materiálem

Halloween

Obsah činností

- porovnááme Halloween s Památkou zesnulých
- pořádáme halloweenskou oslavu
- vyřezáváme dýně, vyrábíme strašidelné dekorace a lucerničky ze skleniček

Vánoce

Obsah činností

- vyprávíme si a čteme o vánočním čase (adventní čas, sv. Mikuláš, Štědrý den, Boží hod vánoční, sv. Štěpán, sv. Silvestr)
- povídáme si, jak slavili svátky naši předci - koledy, pověry, tradice a zvyky – staročeské Vánoce
- tvoříme vánoční přáníčka, vyrábíme vánoční ozdoby - z přírodnin, technikou drátkování s korálky a technikou vykrajování ze samotvrdnoucí hmoty
- nacvičujeme koledy za doprovodu flétny a rytmických nástrojů
- připravujeme si nepečené cukroví, zdobíme vánoční perníčky
- nakupujeme vánoční dárky ve městě s posezením v cukrárně
- zdobíme stromeček a družinu
- trávíme odpoledne u stromečku, rozbalujeme dárky, ochutnáváme cukroví

Velikonoce

Obsah činností

- vyprávíme si a čteme o velikonočním období, o tradicích a zvycích (postní doba, pašijový týden, Velikonoce, symboly)
- tvoříme dekorace s velikonoční tematikou
- vyséváme obilí do misek, vyrábíme zápichy do květináčů
- barvíme vajíčka tradičními technikami
- učíme se velikonoční říkanky a básničky
- oslavujeme společně Velikonoce - soutěžíme - slalom s vajíčkem, hod vajíčka (míčkem) na cíl... soutěž o nejhezčí kraslici

Masopust

Obsah činností

- vyprávíme si a čteme o masopustních tradicích a zvycích
- vyrábíme škrabošky se zvířecími motivy
- připravujeme masopustní pohoštění (koblih, boží milosti)
- pořádáme karneval a masopustní průvod

Projekt

Kniha je můj kamarád (Den dětské knihy)

- besedujeme o knihách - které máme rádi a proč, kdo je spisovatel, ilustrátor aj.
- instalujeme výstavku oblíbených knih
- společně čteme z vybrané knihy
- navštívíme knihovnu v areálu PND
- tvoříme společnou knihu - povídky, básničky, ilustrace

6.4 Rok v přírodě

Výchovně vzdělávací cíl

- vytváříme si pozitivní vztah k přírodnímu prostředí, k rostlinám, k živočichům
- podporujeme rozvoj koncentrace, vnímání přírody více smysly
- chápeme význam stromů pro člověka, živočichy i krajinu
- vnímáme proměny stromů ve vztahu k ročním obdobím
- osvojujeme si elementární poznatky o vodě a jejích proměnách
- rozlišujeme, k čemu všemu vodu potřebujeme
- seznamujeme se s některými vlastnostmi sněhu
- podněcujeme zájem o naši planetu a její aktivní ochranu

- vnímáme problematiku ochrany životního prostředí
- zamýšlíme se nad důsledky lidské činnosti
- vnímáme, že svět má svůj řád, je rozmanitý a pozoruhodný
- seznamujeme se s moudrostí předků (pranostiky)

Paleta podzimu

Obsah činnosti

- podnikáme vycházky (např. tematicky Kouzlo barev), sledujeme změny v přírodě, sbíráme přírodniny k výtvarným účelům
- tematická procházka - Kouzlo barev (stromy, podzim)
- poznáváme stromy, jejich plody a listy, učíme se rozlišovat jedlé a jedovaté houby
- vyhledáváme základní informace o vybraných stromech v knihách, případně na internetu
- poznáváme chuť a vůně podzimu – soutěžíme ve smyslovém poznávání ovoce a zeleniny
- soutěžíme ve vědomostním kvízu ovoce a zeleniny
- v období sklizně realizujeme návštěvu zahradnictví v PND
- pracujeme s přírodním materiálem (frotáž kůry, obtisky listů, koláže, land-art, razítka z podzimního ovoce, výroba skřítka Listnáčka, strašidelné svítilny z dýně)
- zařazujeme pohybové hry a soutěže s podzimní tematikou (boj o jablko, závod s bramborou)
- seznamujeme se s pranostikami vztahujícími se k podzimu

Čarovná zima

Obsah činnosti

- podnikáme vycházky do zimní krajiny, sledujeme změny v přírodě, poznáváme stopy zvířat
- povídáme si o tom, jak se mají zvířata v zimním čase
- plníme krmítko pro ptáky na zahradě u oddělení
- povídáme si o významu sněhu pro přírodu, vnímáme proměny skupenství vody v zimě
- děláme pokusy se sněhem a ledem ve třídě i venku (mrznutí vody, tání sněhu a ledu)
- zařazujeme pohybové hry a soutěže na sněhu
- vytváříme stavby ze sněhu
- malujeme obrázky s tematikou zimy (např. zapouštění do vlhkého podkladu, práce s různým materiálem - vata, krupice aj.), tvoříme zimní okno (např. zapouštění anilinové barvy do mokré čtvrtky a sypane solí), vyrábíme ledové obrazy (např. vymývání klovatiny z pastelové malby), vystřihujeme sněhové vločky
- seznamujeme se s pranostikami vztahujícími se k zimě

Rozkvetlé jaro

Obsah činnosti

- podnikáme vycházky, pozorujeme proměny probouzející se přírody, čas mláďat a hnízdění
- povídáme si na téma ochrany životního prostředí – co přírodu ohrožuje a jak ji chránit
- vyséváme obilí do misek, pozorujeme klíčení
- sbíráme květiny, učíme se jejich jména a zakládáme herbář
- realizujeme návštěvu zahradnictví v PND
- hrajeme jarní hry našich předků, pořádáme turnaj v kuličkách
- hrajeme jarní kvíz - vědomostní soutěž
- učíme se říkanky a písničky s jarní tematikou
- seznamujeme se s pranostikami vztahujícími se k jaru

Slunečné léto

Obsah činnosti

- podnikáme vycházky, sledujeme změny v přírodě, sbíráme rostliny a lisujeme je do herbáře
- povídáme si o významu vody pro život
- život u vody a ve vodě – poznáváme faunu a flóru
- pracujeme s přírodními materiály (obrázky z luštěnin, malování na kameny)
- provozujeme pohybové aktivity venku (míčové hry, trampolína, pískoviště)
- koupeme se v bazénu u oddělení nebo navštěvujeme biotop Kotynka
- povídáme si o prázdninách a bezpečném pobytu v přírodě (koupání, jedovaté rostliny, bouřka, nemocná zvířata)
- seznamujeme se s pranostikami vztahujícími se k létu

Projekty

Den stromů

- společně si připomeneme, jaké funkce plní strom v krajině i v životě člověka
- seznamujeme se s léčivými účinky stromů, jejich listů nebo plodů

- Kouzelný sáček – hádáme podle hmatu, o jakou přírodninu vztahující se ke stromům se jedná (žaludy kaštiny, bukvice, kůra)
- Moudrost stromů – zařijeme přírodovědnou soutěž v parku PND

Den země

- vytvoříme naučnou stezku s úkoly zaměřenými na třídění odpadů
- Ekoateliér - tvoříme prostorové dílo s využitím recyklovatelného materiálu
- založíme okrasný záhonek a pečujeme o něj

Brloh Baby Jagy

- ekologický projekt integrovaný do tématu Pálení čarodějnic
- čistíme brloh baby Jagy - třídění odpadu
- vyrábíme z nasbíraného odpadu umělecká díla

6.5 Zdravý životní styl

Výchovně vzdělávací cíl

- zvyšujeme motivaci ke zdravému životnímu stylu
- získáváme a prohlubujeme znalosti o správné výživě
- zlepšujeme postoj ke konzumaci zdraví prospěšných potravin
- kriticky vnímáme mediální sdělení v oblasti správné výživy
- umíme připravit zdravé pohoštění
- známe důsledky požívání látek, které škodí zdraví (návykové látky)
- upevňujeme základní hygienické návyky
- uvědomujeme si důležitost pohybové aktivity pro zdraví
- udržujeme si kondici, rozvíjíme vytrvalost, obratnost a sílu
- osvojujeme si pravidla pohybových her a základy sportovních her, dodržujeme zásady fair play
- uvědomujeme si různá nebezpečí, víme, jak jim předcházet, známe zásady první pomoci
- motivujeme k pomoci sobě i druhým v nebezpečných situacích, posilování sebedůvěry a pocitu zodpovědnosti

Vím, co jím

Obsah činnosti

- besedujeme o zdravé výživě
- učíme se základnímu rozdělení potravin (ovoce, zelenina, maso, mléčné výrobky, pečivo aj.)
- vytváříme koláž na téma "Můj zdravý talíř", sestavujeme potravinovou pyramidu
- společně připravíme zdravé pohoštění
- věnujeme pozornost pitnému režimu (co pít, v jakém množství, jaká jsou rizika nedostatečného příjmu tekutin)
- seznamujeme se s problematikou poruch příjmu potravy, podvýživy, obezity, zubního kazu, poškození zdraví alkoholem a kouřením, nákazy z potravy
- dodržujeme osobní hygienu, ujasňujeme si hygienické návyky
- zhlédnutí dokumentu *Super size me* a následná debata o rychlém občerstvení, výživě, reklamě na potraviny a obezitě mladistvých

Pohybem ke zdraví

Obsah činnosti

- pravidelně zařazujeme pohyb do našich aktivit - vycházky, míčové a pohybové hry na hřišti a v tělocvičně, psychomotorické hry s padákem, žonglování, akrobacie, sezónně plavání aj.
- zařazujeme cviky pro správné držení těla, cvičíme jogínský Pozdrav slunci na čerstvém vzduchu
- pořádáme soutěže pohybových dovedností a sportovní turnaje
- hrajeme pohybové hry s využitím hudby a tance
- pokoušíme se vyjádřit emoce tancem, vnímáme tanec jako zábavný pohyb, relaxujeme při hudbě

7. Podmínky pro vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami

a) ŠD při běžné škole

Při vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami je postupováno v souladu s platnou vyhláškou. Zákonní zástupci jsou povinni informovat vychovatelku o všech změnách zdravotního stavu svého dítěte.

Vychovatelka úzce spolupracuje s třídní učitelkou žáka a s jeho rodiči pro volbu optimálních forem integrace a vlastní práce. Je především zohledňováno přiměřené zatížení žáka podle stupně a charakteru znevýhodnění při jeho začleňování do volnočasových aktivit.

Pro rozvoj talentovaných jedinců jsou nabízeny doplňkové aktivity z oblastí jejich zájmů.

b) ŠD při nemocnici

Žákům se speciálními vzdělávacími potřebami budeme podle stupně a charakteru znevýhodnění při jejich začleňování do volnočasových aktivit věnovat průběžnou zvláštní pozornost. Pro rozvoj talentovaných jedinců budeme nabízet další doplňkové aktivity v oblasti jejich zájmů. Budeme vycházet z informací z kmenové školy žáky, z informací učitelů ST PND a z konzultací se zdravotníky, psychology, terapeutů a dalšími pracovníky nemocnice.

8. Podmínky přijímání uchazečů a podmínky průběhu a ukončování vzdělávání

a) ŠD při běžné škole

Žáka zařazuje do školní družiny ředitel školy na základě písemné přihlášky žákových rodičů. Odhlášení žáka provedou žákovi rodiče zápisem do přihlášky.

b) ŠD při nemocnici

Do školní družiny jsou zařazeni všichni žáci prvního a druhého stupně základních škol, kteří byli přijati do speciálních tříd při PND na základě hospitalizace na dětském oddělení nemocnice. Žák je zařazen do školní družiny zpravidla dnem přijetí do nemocnice a vyřazen dnem ukončení jeho hospitalizace. Při přijetí vyplňují zákonní zástupci žáků písemnou přihlášku. Přehled výchovně vzdělávací práce si každá vychovatelka zapisuje do své třídní knihy.

Zájmové vzdělávání je ovlivněno režimem na jednotlivých dětských odděleních PND a přizpůsobuje se zdravotnímu stavu pacienta. Po dohodě s psychology a terapeutů nemocnice jsou žáci rozděleni během týdne do skupin, které se dle potřeby střídají v různých činnostech, a to jak školní družiny, tak na různých terapiích (tj. v činnostech zajišťovaných nemocnicí). Vzhledem k tomu, že se jedná o žáky se speciálními vzdělávacími potřebami a zároveň pacienty nemocnice, je snížena kapacita školní družiny při jednotlivých aktivitách na maximálně 8 žáků ve skupině.

9. Popis materiálních podmínek

a) ŠD při běžné škole

Školní družina je součástí školy. Dvě oddělení ve druhém patře budovy mají své vlastní prostory (tzv. družinové třídy). Jsou účelově vybavené poměrně novým nábytkem s možností kreativního uzpůsobení. Zbývající dvě oddělení školní družiny mají svá zázemí v kmenových třídách v přízemí, kde žáci při volnočasových aktivitách využívají plochy na koberecích a pracovní koutky. Tato situace není ideální, předpokládáme, že je pouze přechodná po dobu velkého počtu žáků ve škole. Všechny prostory pro školní družinu jsou esteticky a vkusně upraveny.

K volnočasovým aktivitám máme možnost využívat školní terasu, školní hřiště, herní a relaxační zákoutí na školním dvoře, tělocvičnu, čítárnu, třídy s interaktivní tabulí, sportovní areál pod nádražím, jedno ze tří hřišť v sídlišti nebo zahradu u budovy druhého stupně. Na vycházky chodíme do lesa, na louku, do parku k nádraží.

Ke své práci můžeme využít televizi s videem, DVD, čtenářskou gramotnost rozvíjíme čtením knih ze školní knihovny, odebíráme časopisy Sluníčko a Mateřídouška.

Každý rok dostáváme finanční částku na nákup nových her a pomůcek, vybavení školní družiny je tedy průběžně dle finančních možností obnovováno a doplňováno.

Žákům prvního stupně přihlášeným k pravidelné denní docházce slouží ranní a odpolední družina.

b) ŠD při nemocnici

ŠD při PND má tři oddělení. Dvě oddělení využívají v odpoledních hodinách vyučovací třídy a tomu odpovídá jejich vybavení - školní lavice, židle, v jedné je koberec. Třetí oddělení má vlastní hernu vybavenou pracovními stoly, skříní, policemi, podlaha je pokryta kobercem. Dvě oddělení mají možnost bezbariérového přístupu. Všechna oddělení jsou vybavena sportovními potřebami, stolními a společenskými hrami, které se průběžně doplňují.

Prostředí je bezpečné, snadno udržovatelné, hygienické a splňuje estetická kritéria.

10. Popis personálních podmínek

Profil vychovatelky školní družiny:

- má vysokou míru empatie a dovede projevat vřelý vztah k účastníkům činnosti (žákům)

- umí vytvořit příznivé sociální klima, umí efektivně jednat s účastníky
- zná a umí řídit širokou škálu různých zájmových aktivit přiměřených věku účastníků
- má organizační schopnosti, umí navozovat a motivovat široké spektrum rekreačních a zájmových činností
- dokáže vybranými aktivitami v účastnících činnosti vzbuzovat zájem o činnost, podporovat jejich sebevědomí a rozvíjet pozitivní stránky osobnosti
- má právní vědomí
- zná bezpečnostní předpisy pro práci s účastníky činnosti

a) ŠD při běžné škole

Ve školní družině na prvním stupni školy jsou čtyři vychovatelky. Dvě pracují na plný úvazek a mají úplné odborné pedagogické vzdělání, dvě pracují na zkrácený úvazek, jedna je kvalifikovaná a druhá dokončuje dvouleté studium vychovatelství na PF v Plzni. Vedoucí vychovatelka není stanovena, vedením školní družiny je pověřena zástupkyně ředitele pro první stupeň školy.

Vychovatelky se dále vzdělávají – samostudiem odborné literatury, účastí na akreditovaných kurzech dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků, sledováním nových trendů v oblasti zájmového vzdělávání. Zajišťují co nejpestřejší skladbu vedení zájmových činností, vzájemně se doplňují ve svých specializacích i osobních zaměřeních.

Počet vychovatelek se odvíjí od počtu přihlášených žáků v daném školním roce. Oddělení školní družiny se naplňují do počtu nejvýše třiceti žáků.

b) ŠD při nemocnici

Ve školní družině při nemocnici jsou tři vychovatelky na plný úvazek, mají úplné odborné pedagogické vzdělání, dvě mají specializační studium speciální pedagogiky a třetí je získává studiem. Vedoucí vychovatelka není stanovena, vedením školní družiny je pověřen vedoucí učitel speciálních tříd při PND. Počet vychovatelek je dán kapacitou dětského oddělení nemocnice, oddělení školní družiny se naplňují do počtu nejvýše 14 žáků.

11. Popis ekonomických podmínek

a) ŠD při běžné škole

Na uhrazení pobytu žáka v ŠD se podílejí rodiče úplatou, jejíž výše a způsob placení stanovuje ředitel školy. Úplata může být snížena nebo prominuta rozhodnutím ředitele školy v souladu s vyhláškou o zájmovém vzdělávání č. 74/2005 Sb. v platném znění.

Aktuální výše úplaty ve školní družině a způsob její úhrady jsou stanoveny ve Vnitřní směrnici pro účetnictví, mzdové účetnictví a postup při účtování majetku, kap. XIV. Stanovení úplaty ve školní družině.

b) ŠD při nemocnici

Zákonným zástupcům žáka je se souhlasem zřizovatele školy prominuta úplata za pobyt žáka ve školní družině.

12. Popis podmínek bezpečnosti práce a ochrany zdraví

a) při běžné škole

Ve školní družině vychovatelka při všech činnostech dbá na bezpečnost žáků a na předcházení rizikovým situacím a úrazům. Vhodným výběrem aktivit vede žáky k odpovědnosti za své zdraví a svou bezpečnost při všech volnočasových aktivitách jako protipólech nežádoucích sociálně patologických jevů.

Podmínky pro hygienické a bezpečné působení:

- vhodná skladba zaměstnání
- dodržování pitného režimu, vhodné stravovací návyky
- upevňování návyků v oblasti osobní hygieny
- zdravé prostředí využívaných prostorů (vlastní prostory či volnočasové koutky v kmenových třídách, vhodné osvětlení, optimální teplota, dostatečné větrání)
- bezpečné a zdravotně nezávadné pomůcky
- dostupnost prostředků první pomoci, kontaktů na lékaře
- praktická dovednost vychovatelky poskytnout první pomoc
- ochrana žáků před úrazem
- pohodové a nestresující prostředí

- seznámení s Vnitřním řádem školní družiny pravidelně na začátku školního roku (případně opakovaně dle potřeby)

b) ŠD při nemocnici

Vychovatelky dodržují při své práci ve školní družině podmínky pro hygienické a bezpečné působení:

- volí skladbu zaměstnání a strukturu činností s ohledem na aktuální stav žáka,
- dohlíží a vedou žáky k dodržování hygienických zásad a dodržování pitného režimu v průběhu dne,
- prostředí školní družiny odpovídá hygienickým normám, místnosti jsou pravidelně větrány, třídy jsou vybaveny umyvadly a hygienickými prostředky (antibakteriální mýdlo, jednorázové ručníky),
- všechny vychovatelky jsou proškoleny ve znalostech BOZP a dbají na dodržování správných bezpečnostních předpisů při práci s žáky, žáci jsou o chování a bezpečnosti ve školní družině poučeni vždy na začátku školního roku, při zápisu do školní družiny, průběžně během činností, nebo následně v důsledku nevhodného chování či úrazu
- vychovatelky seznamují žáky s možnými riziky při pobytu ve ŠD i mimo ni a také s možnými následky některých nevhodných činností, se správnými způsoby používání nástrojů a různých předmětů, věnují zvýšenou pozornost práci žáků s ostrými předměty,
- žákům není dovoleno manipulovat s elektrickými spotřebiči, požívat alkoholické nápoje, toxické látky a kouřit,
- zranění nebo úraz ve školní družině zraněný žák a svědci úrazu okamžitě oznamují vychovatelce (vychovatelky jsou seznámeny se základy první pomoci),
- úrazy jsou zaznamenány v Knize úrazů ve sborovně speciálních tříd, ošetření je provedeno ve spolupráci se zdravotníky nemocnice, kteří rozhodují o dalším postupu,
- vychovatelky dbají na důsledné zamykání vstupních dveří oddělení z důvodu bezpečnosti.
- při svém pedagogickém působení ve školní družině se snaží vychovatelky vytvářet vhodné psychosociální podmínky:
- snaží se vytvářet příjemné sociální klima, rozvíjejí sociální vazby s žáky i mezi žáky navzájem,
- zohledňují zdravotní stav žáků, snaží se pružně reagovat na jejich potřeby a respektovat jejich věkové a individuální možnosti,
- upřednostňují citlivý a vstřícný přístup s využitím pozitivního hodnocení.